

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут водного господарства та
природооблаштування
Кафедра водної інженерії та водних технологій

01-01-64М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

для практичних занять і самостійної роботи
з навчальної дисципліни «Еколого-правові аспекти у водному
господарстві та природокористуванні» для здобувачів
вищої освіти ступеня «магістр» за освітньо-професійною програмою
«Водна інженерія та водні технології» спеціальності
194 «Гідротехнічне будівництво, водна інженерія та водні
технології» денної та заочної форм навчання

Рекомендовано
науково-методичною радою
з якості ННІВГП
Протокол № 4 від 18.11.2021 р.

Рівне – 2021

Методичні вказівки для практичних занять і самостійної роботи з навчальної дисципліни «Еколого-правові аспекти у водному господарстві та природокористуванні» для здобувачів вищої освіти ступеня «магістр», які навчаються за ОПП «Водна інженерія та водні технології» спеціальності 194 «Гідротехнічне будівництво, водна інженерія та водні технології» денної та заочної форм навчання [Електронне видання] / Козішкурт С. М. – Рівне : НУВГП, 2021. – 39 с.

Укладач: Козішкурт С. М., к.т.н, доцент кафедри водної інженерії та водних технологій.

Відповідальний за випуск: Турченко В. О., д.т.н., завідувач кафедри водної інженерії та водних технологій.

Керівник (гарант) освітньої програми:

Турченко В. О.

© Козішкурт С. М., 2021
© Національний університет
водного господарства та
природокористування, 2021

Зміст

Передмова.....	4
Практична робота 1. Законодавче забезпечення охорони навколишнього природного середовища. Закон «Про охорону НПС».....	5
Практична робота 2. Розгляд справ про правопорушення природоохоронного законодавства.....	5
Практична робота 3. Особливості інспекторських перевірок дотримання вимог екологічного законодавства.....	7
Практична робота 4. Правовий режим використання вод. Оформлення дозволу на спеціальне водокористування	10
Практична робота 5. Розгляд справ про правопорушення при використанні водного фонду.....	12
Практична робота 6. Організація та проведення перевірок суб'єктів господарювання при використанні водних ресурсів і здійсненні господарської діяльності на землях водного фонду.....	14
Самостійна робота.....	17
Рекомендована література.....	18
Додатки.....	20

Передмова

Методичні вказівки підготовлені відповідно до силабусу навчальної дисципліни «Еколого-правові аспекти у водному господарстві та природокористуванні» та освітньої програми «Водна інженерія та водні технології» другого (магістерського) рівня спеціальності 194 «Гідротехнічне будівництво, водна інженерія та водні технології».

Метою навчальної дисципліни є опанування теоретичних положень еколого-правових відносин, вивчення законодавства в галузі водного господарства та природокористування, формування екологічного мислення.

Завдання дисципліни:

- вивчення основних положень чинного екологічного (водного) законодавства України;
- формування професійних правничих навичок і підвищення еколого-правової культури;
- набуття студентами навичок працювати з першоджерелами еколого-правових норм.

За результатами вивчення даного курсу студент повинен

знати: систему нормативно-правових документів України, закони і підзаконні акти, які регулюють діяльність водного господарства і природокористування;

вміти: використовувати на практиці нормативно-правові акти у водному господарстві, визначати санкції за порушення екологічного (водного) законодавства.

Вказівки містять теоретичний і довідковий матеріали для оформлення дозволу на спеціальне водокористування, оформлення документів із організації та проведення перевірки дотримання вимог екологічного законодавства, в тому числі при використанні водних ресурсів і здійсненні господарської діяльності на землях водного фонду.

Практична робота 1.

Законодавче забезпечення охорони навколишнього природного середовища. Закон «Про охорону НПС»

Мета практичної роботи: ознайомитися із законодавчим забезпеченням охорони навколишнього природного середовища в Україні.

Завдання практичної роботи: навести основні нормативно-правові акти природоресурсного і природоохоронного законодавства; навести екологічні права й обов'язки громадян; навести заходи щодо забезпечення екологічної безпеки.

Теоретична частина.

Завданням законодавства про охорону навколишнього природного середовища є регулювання відносин у галузі охорони, використання і відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки, запобігання і ліквідації негативного впливу господарської та іншої діяльності на навколишнє природне середовище, збереження природних ресурсів, генетичного фонду живої природи, ландшафтів та інших природних комплексів, унікальних територій та природних об'єктів, пов'язаних з історико-культурною спадщиною.

Відносини у галузі охорони навколишнього природного середовища в Україні регулюються Законом «Про охорону НПС», а також земельним, водним, лісовим законодавством, законодавством про надра, про охорону атмосферного повітря, про охорону й використання рослинного і тваринного світу та іншим спеціальним законодавством.

Практична робота 2.

Розгляд справ про правопорушення природоохоронного законодавства

Мета практичної роботи: навчитися встановлювати екологічні правопорушення та визначати юридичну відповідальність.

Завдання практичної роботи: навести приклади екологічних проступків та екологічних злочинів; встановити вид юридичної відповідальності та покарання суб'єкта правопорушення (практичні завдання наведені на навчальній платформі Moodle); навести нормативно-правові акти із зазначенням статей та пунктів, вимоги яких були порушені.

Теоретична частина.

Порушення законодавства України про охорону навколишнього природного середовища тягне за собою встановлену законодавством України дисциплінарну, адміністративну, цивільну і кримінальну відповідальність.

Відповідальність за порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища несуть особи, винні у:

- порушенні прав громадян на екологічно безпечне навколишнє природне середовище;

- порушенні норм екологічної безпеки;

- порушенні вимог законодавства про оцінку впливу на довкілля, у тому числі поданні завідомо неправдивого звіту з оцінки впливу на довкілля чи висновку з оцінки впливу на довкілля;

- неврахуванні у встановленому порядку результатів оцінки впливу на довкілля та невиконанні екологічних умов, визначених у висновку з оцінки впливу на довкілля;

- порушенні екологічних вимог при проектуванні, розміщенні, будівництві, реконструкції, введенні в дію, експлуатації та ліквідації підприємств, споруд, пересувних засобів та інших об'єктів;

- допущенні наднормативних, аварійних і залпових викидів і скидів забруднюючих речовин та інших шкідливих впливів на навколишнє природне середовище;

- перевищенні лімітів і порушенні інших вимог використання природних ресурсів;

- самовільному спеціальному використанні природних ресурсів;

- невжитті заходів щодо попередження та ліквідації екологічних наслідків аварій та іншого шкідливого впливу на навколишнє природне середовище;

- невиконанні розпоряджень органів, які здійснюють державний контроль у галузі охорони навколишнього природного середовища, та вчиненні опору їх представникам;

- порушенні природоохоронних вимог при зберіганні, транспортуванні, використанні, знешкодженні та захороненні хімічних засобів захисту рослин, мінеральних добрив, токсичних радіоактивних речовин та відходів;

- невиконанні вимог охорони територій та об'єктів природно-заповідного фонду та інших територій, що підлягають особливій охороні, видів тварин і рослин, занесених до Червоної книги України;

– відмові від надання своєчасної, повної та достовірної інформації про стан навколишнього природного середовища, а також про джерела забруднення, у приховуванні випадків аварійного забруднення навколишнього природного середовища або фальсифікації відомостей про стан екологічної обстановки чи захворюваності населення;

– пониженні честі і гідності працівників, які здійснюють контроль в галузі охорони навколишнього природного середовища, посяганні на їх життя і здоров'я;

– порушенні природоохоронних вимог під час провадження діяльності, пов'язаної з поводженням з генетично модифікованими організмами;

– порушенні вимог законодавства України при здійсненні стратегічної екологічної оцінки.

Підприємства, установи, організації та громадяни зобов'язані відшкодувати шкоду, заподіяну ними внаслідок порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища, в порядку та розмірах, встановлених законодавством України.

Застосування заходів дисциплінарної, адміністративної або кримінальної відповідальності не звільняє винних від компенсації шкоди, заподіяної забрудненням навколишнього природного середовища та погіршенням якості природних ресурсів.

Практична робота 3. Особливості інспекторських перевірок дотримання вимог екологічного законодавства

Мета роботи: ознайомитися з особливостями інспекторських перевірок дотримання вимог екологічного законодавства.

Завдання практичної роботи: оформити відповідні документи з організації та проведення перевірки дотримання вимог екологічного законодавства юридичною особою.

Теоретична частина.

Проведення інспекторських перевірок необхідне для своєчасного виявлення порушень екологічного законодавства та притягнення винних осіб до відповідальності. Державний нагляд (контроль) здійснюється у межах повноважень, передбачених законом, зокрема, щодо дотримання:

– законодавства про охорону навколишнього природного середовища та охорону земель;

- вимог дозволів на використання природних ресурсів;
- нормативів гранично допустимих викидів в атмосферне повітря забруднюючих речовин, впливу фізичних та біологічних факторів;
- лімітів скидів забруднюючих речовин тощо.

Держекоінспекція України здійснює планові та позапланові перевірки керуючись Законом України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності».

Інформація про **планові перевірки** надається на інспекційному порталі екоінспекції. Періодичність проведення перевірок на підприємстві залежить від ступеня ризику його діяльності (підприємства з високим ступенем ризику перевіряють не частіше одного разу на 2 роки, середнього – на 3 роки, незначного – на 5 років).

Підставою для проведення **позапланових перевірок** можуть бути заява підприємства, перевірка раніше виданих приписів, настання аварії чи смерті внаслідок нещасного випадку тощо. Під час позапланової перевірки екоінспекція може перевіряти лише ті питання, що стали підставою для проведення перевірки.

Для здійснення планового або позапланового заходу орган державного нагляду (контролю) видає наказ (рішення, розпорядження), який має містити найменування суб'єкта господарювання, щодо якого буде здійснюватися захід, та предмет перевірки.

На підставі наказу оформляється **направлення** на проведення заходу державного нагляду, яке підписується керівником (заступником) органу державного нагляду із зазначенням прізвища, ім'я та по батькові і засвідчується печаткою (додаток 1).

Держекоінспекція здійснює планову перевірку за умови письмового **повідомлення** суб'єкта господарювання про проведення заходу не пізніш як за 10 днів до його початку (додаток 2).

Перед початком перевірки інспектор повинен надати для ознайомлення оригінал направлення на проведення перевірки та вручити його копію.

Загальний строк проведення перевірки не повинен перевищувати 10 робочих днів.

За результатами здійснення планового або позапланового заходу посадова особа органу державного нагляду (контролю) складає **акт за результатами проведення перевірки** (додаток 3).

Посадова особа органу державного нагляду (контролю) зазначає в акті стан виконання вимог законодавства суб'єктом господарювання, а

в разі невиконання – детальний опис виявленого порушення з посиланням на відповідну вимогу законодавства.

Якщо суб'єкт господарювання не погоджується з актом, він підписує акт із зауваженнями. Зауваження суб'єкта господарювання щодо здійснення державного нагляду (контролю) є невід'ємною частиною акта перевірки.

У разі відмови суб'єкта господарювання підписати акт, про це зазначається в акті перевірки.

На підставі акта за результатами проведеної перевірки посадові особи Держекоінспекції України можуть скласти *принис*, який зобов'язує підприємство усунути виявлені порушення у визначений проміжок часу (додаток 4).

При вчиненні громадянами і посадовими особами адміністративних правопорушень у сфері екологічного законодавства інспектори згідно зі статтею 255 Кодексу України про адміністративні правопорушення складають *протокол про адміністративне правопорушення* (додаток 5).

При складанні протоколу вказується частина статті та стаття Кодексу України про адміністративні правопорушення, згідно з якою наступає адміністративна відповідальність за вчинені протиправні дії.

Суть правопорушення повинна бути описана таким чином, щоб вона найточніше відповідала термінології, що вживається у нормативно-правових актах, які передбачають відповідальність;

У протоколі обов'язково зазначаються:

- нормативно-правовий акт, який передбачає відповідальність за вчинене правопорушення (з обов'язковим зазначенням статей, їхніх частин, пунктів, абзаців тощо);

- пояснення особи, яка притягається до адміністративної відповідальності;

- інші відомості, необхідні для вирішення справи (відомості про наявність актів обстеження підприємств, установ, організацій і об'єктів, відмітки про наявність документів та речей, які слугують доказами в справі, тощо);

- заподіяна матеріальна шкода (у разі наявності);

- відмітка про отримання особою, яка вчинила адміністративне правопорушення, другого примірника протоколу.

Держекоінспекція може звернутися до суду з вимогою повністю або частково заборонити діяльність підприємства, яка здійснюється з

порушенням природоохоронного законодавства та створює загрозу для життя та здоров'я людей.

Держекоінспекція подає про зупинення дії спеціальних дозволів на користування надрами у разі порушення вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища під час користування надрами в установленому порядку про позбавлення ліцензіата права на провадження виду господарської діяльності.

Держекоінспекція звертається до суду із **поданням** щодо обмеження чи зупинення діяльності суб'єктів господарювання і об'єктів, якщо їхня експлуатація здійснюється з порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища, вимог дозволів на використання природних ресурсів, з перевищенням нормативів гранично допустимих викидів в атмосферне повітря забруднюючих речовин, впливу фізичних та біологічних факторів, лімітів скидів забруднюючих речовин (додаток 6).

Держекоінспекція має право пред'являти підприємствам претензії щодо відшкодування збитків, завданих державі порушенням природоохоронного законодавства.

Крім звернення до суду з позовами про стягнення шкоди чи зупинення діяльності підприємства інспектори можуть накласти адміністративний штраф за наслідками перевірки.

Практична робота 4.

Правовий режим використання вод.

Оформлення дозволу на спеціальне водокористування

Мета роботи: ознайомитися з особливостями здійснення діяльності у сфері водокористування та отримання відповідного дозволу.

Завдання практичної роботи: оформити відповідні документи для отримання дозволу на спеціальне водокористування.

Теоретична частина.

Для здійснення діяльності у сфері водокористування кожен суб'єкт обов'язково має отримати відповідний дозвіл, який видається Державним агентством водних ресурсів України та його територіальними підрозділами.

Отримання дозволу є обов'язковим для тих суб'єктів, які використовують воду в об'ємі від п'яти кубічних метрів на добу.

Спеціальне водокористування – це забір води з водних об'єктів із застосуванням споруд або технічних пристроїв, використання води та

скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти, включаючи забір води та скидання забруднюючих речовин зі зворотними водами із застосуванням каналів.

Спецводокористування здійснюється насамперед для задоволення питних потреб населення, а також для господарсько-побутових, лікувальних, оздоровчих, сільськогосподарських, промислових, транспортних, енергетичних, рибогосподарських (у тому числі для цілей аквакультури) та інших державних і громадських потреб.

Дозвіл отримується винятково на спецводокористування та встановлює ліміт забору води, ліміт використання води та ліміт скидання забруднюючих речовин.

Для отримання дозволу на спеціальне водокористування необхідно подати **заяву** та відповідні документи через портал електронних послуг Державного агентства водних ресурсів України (додаток 7).

Заява розглядається не більше 30 календарних днів від дня реєстрації.

До супровідних документів до поданої заяви належать (додаток 8):

- обґрунтування потреби у воді з помісячним нормативним розрахунком водокористування і водовідведення;
- опис і схема місць забору води та скиду зворотних вод;
- нормативи гранично допустимого скидання (ГДС) забруднюючих речовин у водні об'єкти із зворотними водами (з розрахунком на кожний випуск (скид) окремо);
- затверджені індивідуальні технологічні нормативи використання питної води (для підприємств та організацій житлово-комунального господарства, суб'єктів господарювання, які надають послуги з централізованого водопостачання та/або водовідведення);
- копія правовстановлюючих документів на водні об'єкти (для орендарів водних об'єктів);
- відомості щодо природоохоронних заходів.

У випадку відмови від спецводокористування заявник подає заяву про анулювання дозволу на спеціальне водокористування через портал електронних послуг Державного агентства водних ресурсів України.

Практична робота 5.

Розгляд справ про правопорушення при використанні водного фонду

Мета роботи: навчитися встановлювати правопорушення при

використанні водного фонду, визначати юридичну відповідальність.

Завдання практичної роботи: навести приклади екологічних проступків та екологічних злочинів у сфері охорони водних ресурсів; встановити вид юридичної відповідальності та покарання суб'єкта правопорушення (практичні завдання наведені на навчальній платформі Moodle); навести нормативно-правові акти із зазначенням статей та пунктів, вимоги яких були порушені.

Теоретична частина.

Водним законодавством передбачено низку складів правопорушень, за які може наставати дисциплінарна, адміністративна, цивільно-правова або кримінальна відповідальність (ст. 110 ВК України):

- самовільне захоплення водних об'єктів;
- забруднення та засмічення вод;
- порушення режиму господарської діяльності у водоохоронних зонах та на землях водного фонду;
- руйнування русел річок, струмків та водотоків або порушення природних умов поверхневого стоку під час будівництва і експлуатації автошляхів, залізниць та інших інженерних комунікацій;
- введення в експлуатацію підприємств, комунальних та інших об'єктів без очисних споруд чи пристроїв належної потужності; недотримання умов дозволу або порушення правил спеціального водокористування та інші.

Майнова, або цивільно-правова відповідальність – це відповідальність підприємств, установ, організацій, громадян України, іноземних юридичних чи фізичних осіб чи осіб без громадянства за збитки, завдані ними внаслідок порушень водного законодавства, в розмірах і порядку, встановленому чинним законодавством.

Цивільно-правова відповідальність настає за:

- самовільне водокористування;
- самовільне скидання зворотних вод підприємствами, судними та іншими об'єктами;
- перевищення затверджених нормативів її норм скидання зворотних вод та за інші протиправні дії.

Основними правопорушеннями є: забруднення, засмічення вод, перевищення лімітів забору води або самовільне водокористування тощо.

Відшкодування збитків, завданих внаслідок порушень водного законодавства, не звільняє винних осіб від плати за спеціальне

водокористування та плати за забруднення водних ресурсів скидами забруднюючих речовин та розміщенням відходів у водних об'єктах.

Адміністративна відповідальність (Кодекс України про адміністративні правопорушення) настає за:

- порушення права державної власності на води (ст. 48);
- порушення правил охорони водних ресурсів (ст. 59);
- порушення вимог щодо охорони територіальних і внутрішніх морських вод від забруднення і засмічення (ст. 59);
- порушення правил водокористування (ст. 60);
- пошкодження водогосподарських споруд і пристроїв, порушення правил їх експлуатації (ст. 61);
- невиконання обов'язків по реєстрації в судових документах операцій зі шкідливими речовинами і сумішами (ст. 62);
- перевищення лімітів та нормативів використання природних ресурсів (стосовно водних ресурсів ст. 91);
- недодержання екологічних вимог під час проектування, розміщення, будівництва, реконструкції та прийняття в експлуатацію об'єктів або споруд (ст. 79);
- порушення правил складування, зберігання, розміщення, транспортування, утилізації, ліквідації та використання відходів (ст. 82);
- порушення правил застосування, зберігання, транспортування, знешкодження, ліквідації та захоронення пестицидів і агрохімікатів, токсичних хімічних речовин та ін. препаратів (ст. 83);
- експлуатація на водних об'єктах водозабірних споруд, незабезпечених рибозахисним обладнанням (ст. 86);
- невиконання вимог екологічної безпеки у процесі впровадження відкриттів, винаходів, корисних моделей, промислових зразків, раціоналізаторських пропозицій, нової техніки, технологій і систем, речовин і матеріалів (ст. 91);
- невиконання законних розпоряджень чи приписів посадових осіб органів, які здійснюють державний контроль у галузі охорони НПС, використання природних ресурсів, радіаційної та ядерної безпеки або охорону природних ресурсів (ст. 188).

До суб'єктів адміністративних порушень в галузі використання і охорони вод можуть бути застосовані такі засоби адміністративною впливу:

- накладання штрафів (на посадових осіб і громадян);

- обмеження, тимчасова заборона (зупинення) чи припинення діяльності підприємств, установ, організацій і об'єктів.

Кримінальна відповідальність за порушення водного законодавства застосовується до винних за такими статтями:

- порушення правил екологічної безпеки (ст. 236);
- невжиття заходів щодо ліквідації наслідків екологічного забруднення (ст. 237);
- приховування або перекручення відомостей про екологічний стан або захворюваність населення (ст. 238);
- порушення правил охорони вод (ст. 242);
- забруднення моря (ст. 243).

Практична робота 6.

Організація та проведення перевірок суб'єктів господарювання при використанні водних ресурсів і здійсненні господарської діяльності на землях водного фонду

Мета роботи: ознайомитися з організацією та проведенням перевірок суб'єктів господарювання при використанні водних ресурсів і здійсненні господарської діяльності на землях водного фонду.

Завдання практичної роботи: оформити відповідні документи з організації та проведення перевірки суб'єкта господарювання, який використовує водні ресурси або здійснює господарську діяльність на землях водного фонду.

Теоретична частина.

Державний нагляд (контроль) із дотримання законодавства при використанні водних ресурсів або земель водного фонду здійснюється у межах повноважень, передбачених законом, зокрема, за:

- забезпеченням права державної власності на води;
- наявністю та станом водоохоронних споруд та обладнання;
- веденням обліку використання води і скидами забруднюючих речовин у водні джерела, наявністю систем контролю;
- дотриманням правил експлуатації водогосподарських споруд і пристроїв;
- дотриманням умов дозволів на спеціальне водокористування;
- дотриманням установлених режимів роботи водосховищ та водогосподарських систем;

- виконанням заходів з охорони вод від забруднення, засмічення та виснаження при здійсненні господарської діяльності на водозборах, у водоохоронних зонах та прибережних захисних смугах річок, водосховищ, озер та інших водних об'єктів;

- дотриманням порядку та режиму використання земель водного фонду;

- виконанням заходів щодо безпечного водокористування у зонах впливу атомних електростанцій.

Об'єктами інспекторських перевірок є:

- підприємства, установи й організації незалежно від форм власності і видів господарської діяльності, які розташовані на землях водного фонду;

- водогосподарські споруди і пристрої, які регулюють режими використання водних ресурсів та дотримання правил експлуатації цих споруд і пристроїв;

- дотримання режимів роботи водосховищ і водогосподарських систем;

- об'єкти, які звітують про використання вод за формою державної статистичної звітності 2-ТП (водгосп);

- роботи, пов'язані з будівництвом гідротехнічних споруд, днопоглибленням, видобуванням корисних копалин, прокладанням кабелів, трубопроводів й інших комунікацій на землях водного фонду.

Організація та проведення перевірок дотримання вимог при використанні водних ресурсів або земель водного фонду здійснюється Державною екологічною інспекцією. Оформлення документів із організації та проведення перевірки згідно додатків 1-6.

Перелік питань перевірки залежить від специфіки господарської діяльності та ступеня ризику від провадження господарської діяльності суб'єктами господарювання у сфері використання й охорони вод та відтворення водних ресурсів (додаток 9):

- економія і раціональне використання води;

- охорона водних ресурсів від забруднення та засмічення;

- господарська діяльність на землях водного фонду;

- достовірність статистичної звітності щодо використання водних ресурсів;

- діяльність суб'єктів, що здійснюють будівництво в межах водного фонду;

- запобігання аварійним забрудненням водних об'єктів та в разі

екстремально-високого рівня їхнього забруднення.

Під час проведення перевірки перевіряється наявність:

- дозвільних документів, які підтверджують право на здійснення господарської діяльності, пов'язаної з використанням водних ресурсів та проведенням робіт на землях водного фонду;
- журналів первинного обліку використання води;
- державних актів на право постійного користування земельними ділянками водного фонду або договорів оренди земель водного фонду, водних об'єктів та гідротехнічних споруд;
- розрахунків зборів за спецводокористування та документів, які підтверджують внесення плати за оренду водних об'єктів;
- статистичних звітів про використання водних ресурсів та довідкової інформації про наявність водовимірювальних приладів і пристроїв, а також засобів нагляду (контролю) за якістю вод;
- методичної документації, наказів, розпоряджень органу вищого рівня і керівництва суб'єкта господарювання щодо здійснення водогосподарської діяльності в межах земель водного фонду, у тому числі затверджених заходів щодо виконання вимог водного законодавства та запобігання аваріям, які можуть негативно вплинути на стан водних об'єктів і земель водного фонду;
- журналів реєстрації надзвичайних ситуацій чи випадків екстремально-високих рівнів забруднених водних об'єктів, викликаних виробничою діяльністю даного суб'єкта.

Перевірка здійснюється на території, що використовується суб'єктом господарювання, шляхом візуального огляду або із застосуванням приладів вимірювання, відбору проб води та ґрунту.

При здійсненні перевірок на об'єктах, діяльність яких пов'язана з впливом на стан водних об'єктів скидів забруднюючих речовин, скидання яких нормується, проводиться перевірка здійснення суб'єктом господарювання спостереження їх вмісту у зворотних водах.

При виявленні під час проведення перевірки порушення вимог водного законодавства, за які, згідно з Кодексом України про адміністративні правопорушення, передбачена адміністративна відповідальність, інспектори складають протокол про адміністративне правопорушення відповідно до нормативно-правових актів.

Самостійна робота

Метою самостійної роботи студентів є формування екологічного мислення і формування потреби самостійного поповнення знань.

Зміст самостійної роботи студентів відповідає силабусу навчальної дисципліни «Еколого-правові аспекти у водному господарстві та природокористуванні».

На самостійну роботу виносяться частина теоретичного матеріалу та окремі практичні роботи, що не потребують безпосереднього керівництва викладача.

Самостійна робота студентів забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення конкретної навчальної дисципліни: основна і додаткова література, методичні матеріали, презентації.

Види завдань до самостійної роботи студентів:

- опрацювання додаткової (наукової, довідкової й ін.) літератури;
- розробка лекційних конспектів;
- розробка звітів із практичної підготовки;
- підготовка до контрольних заходів;
- творчі завдання (доповіді, проекти, презентації тощо);
- опрацювання окремих тем або питань.

Самостійна робота студентів передбачає зарахування додаткових балів:

- підготовка самостійного реферату навчально-дослідницької роботи – до 10 балів;
- участь із доповіддю за тематикою навчальної дисципліни на конференції – до 15 балів;
- написання статті в збірник наукових праць – до 20 балів.

Орієнтовна тематика для самостійного вивчення

1. Забезпечення і захист екологічних прав громадян України.
2. Загальне та спеціальне природокористування.
3. Право власності на природні ресурси.
4. Правове регулювання використання та охорони земель.
5. Правове регулювання використання та охорони лісів.
6. Правовий режим рекреаційних територій.
7. Правове забезпечення оцінки впливу на довкілля.
8. Правові засади формування екологічної мережі.
9. Правове регулювання екологічної безпеки.
10. Правовий режим зони надзвичайної екологічної ситуації.

11. Відходи як об'єкт еколого-правового регулювання та їхня класифікація.

12. Еколого-правові вимоги при розміщенні і розвитку населених пунктів.

13. Міжнародні договори як джерела екологічного права.

14. Міжнародно-правова охорона навколишнього природного середовища.

Рекомендована література

Основна література

1. Екологічне право України : підручник / за ред. А. П. Гетьмана та М. В. Шульги. Х. : Право, 2009. 328 с.

2. Баб'як О. С., Біленчук П. Д., Чирва Ю. О. Екологічне право України : навч. посіб. для вищ. навч. закл. К. : Атіка 2001. 216 с.

3. Природноресурсове право України : навч. посіб. / За ред. І. І. Каракаша. К. : Істина, 2005. 376 с.

4. Дмитренко І. А. Екологічне право України : підручник / 2-ге вид., переробл. та доповн. К. : Юрінком Інтер, 2001. 352 с.

5. Екологічне інспектування : підручник / М. О. Клименко, А. М. Прищеп, Л. М. Стецюк, О. А. Брежицька. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2014. 400 с. Режим доступу: <http://ep3.nuwm.edu.ua/11681/>.

Додаткова література

1. Комарницький В. М., Шевченко В. І., Єлькін С. В. Екологічне право : навч. посіб. 3-є вид. К. : Центр навчальної літератури, 2006. 224 с.

2. Малишко М. І. Основи екологічного права України. К. : МАУП, 1999. 152 с.

3. Водні ресурси на рубежі ХХІ ст.: проблеми раціонального використання, охорони та відтворення / За ред. М. А. Хвесика. К. : РВПС України НАН України, 2005. 564 с.

4. Матвійчук В. К., Присяжний В. С. Забруднення, засмічення та виснаження водних об'єктів: відповідальність, досудове і судове слідство та запобігання : монографія. К. : КНТ, 2007. 272 с.

5. Андрейцев В. І., Пустовойт М. А., Капиновський С. В. Екологічна експертиза: право і практика. К. : Урожай, 1992.

6. Андрейцев В. І. Екологічне право: курс лекцій : навч. пос. К., 1996. 208 с.

7. Екологічне право України : підручник / за ред. А. П. Гетьмана, М. В. Шульги. Х. : Право, 2005. 384 с.

8. Клименко М. О., Прищеп А. М., Клименко О. М. Екологічне інспектування : навч. посібник. Рівне : НУВГП, 2010. 373 с.

9. Комарницький В. М. Екологічне право України : навч. посібник. К. : ЦНЛ, 2006. 224 с.
10. Матвійчук В. К. Забруднення, засмічення та виснаження водних об'єктів: відповідальність, досудове і судове слідство та запобігання. Київ : КНТ, 2007. 272 с.

Інформаційні ресурси.

1. Конституція України від 26 червня 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>.
2. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25 червня 1991 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>.
3. Водний кодекс України від 6 червня 1995 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>.
4. Кримінальний Кодекс України від 05.04.2001 р. (зі змінами). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws>.
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws>.
6. Про екологічну експертизу: Закон України від 9 лютого 1995 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws>.
7. Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 23.06.2017 № 234 «Про затвердження форми дозволу на спеціальне водокористування та форми нормативного розрахунку водокористування і водовідведення», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 21 липня 2017 року за № 887/30755.
8. Інформаційна система «Портал е-послуг Державного агентства водних ресурсів України». URL: <https://e-services.davr.gov.ua>.

Додатки

Додаток 1

до Порядку організації
та проведення перевірок
суб'єктів господарювання
щодо дотримання вимог
природоохоронного
законодавства

_____ (найменування органу Держекоінспекції)

НАПРАВЛЕННЯ
на проведення _____ перевірки
(тип перевірки)
дотримання вимог природоохоронного законодавства

_____ (найменування суб'єкта господарювання або його відокремленого підрозділу або прізвище, ім'я, по батькові фізичної особи підприємства щодо діяльності яких буде проведена перевірка)
що знаходиться _____

_____ (місцезнаходження)

Відповідно до статті 20-2 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» та наказу органу Держекоінспекції від _____ 20__ року № _____ направляються:

_____ (посади, прізвища, імена та по батькові)

_____ для проведення у термін з _____ до _____ 20__ року
_____ перевірки дотримання вимог законодавства у сфері
(тип перевірки)
використання, охорони вод та відтворення водних ресурсів.

Підстави для здійснення перевірки: _____

Предмет перевірки: _____

Попередньо перевірку проведено: _____

_____ (тип перевірки та строк її здійснення)

_____ (посада)

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

(найменування органу Держекоінспекції)

(найменування суб'єкта господарювання або прізвище,

ініціали та адреса фізичної особи, щодо діяльності

яких буде проведена перевірка, місцезнаходження)

ПОВІДОМЛЕННЯ
про проведення планової перевірки
дотримання вимог природоохоронного законодавства

Відповідно до статті 20-2 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» та наказу органу Держекоінспекції у термін з _____ до _____ 20__ року

(назва органу Держекоінспекції)

буде проведено плану перевірки дотримання вимог законодавства у сфері охорони навколишнього природного середовища _____

(найменування суб'єкта господарювання та/або його відокремленого підрозділу або прізвище, ім'я по батькові фізичної особи-підприємства, щодо діяльності яких буде проведена перевірка)

(посада)

(підпис)

(прізвище, ініціали)

(найменування органу Держекоінспекції)

АКТВід _____
(дата складення акта)

№ _____

складений за результатами проведення планового (позапланового) заходу державного нагляду (контролю) щодо дотримання суб'єктом господарювання вимог законодавства у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів

(сфера державного нагляду (контролю))

(найменування юридичної особи (відокремленого підрозділу) або прізвище,

(найменування юридичної особи (відокремленого підрозділу) або прізвище,

ім'я та по батькові фізичної особи - підприємця)

код згідно з ЄДРПОУ / реєстр. номер облікової картки платника податків, серія, номер паспорта

(місцезнаходження суб'єкта господарювання, номер телефону, адреса електронної пошти)

вид суб'єкта господарювання за класифікацією суб'єктів господарювання (суб'єкт мікро-, малого, середнього або великого підприємництва), ступінь ризику

види об'єктів та/або види господарської діяльності щодо яких проводиться захід:

Загальна інформація про проведення заходу державного нагляду (контролю):

Розпорядчий документ, на виконання якого проводиться захід державного нагляду (контролю), від ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ N ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Посвідчення (направлення) від ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ N ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Тип заходу державного нагляду (контролю): ☐ плановий ☐ позаплановий	Форма заходу державного нагляду (контролю): ☐ перевірка ☐ ревізія ☐ обстеження ☐ огляд ☐ інша форма, визначена законом
--	---	--

Строк проведення заходу державного нагляду (контролю):

Початок					Завершення				
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
число	місяць	рік	години	хвилини	число	місяць	рік	години	хвилини

Дані про останній проведений захід державного нагляду (контролю):

Плановий	Позаплановий
☐ не було	☐ не було
☐ був з <input type="text"/> . <input type="text"/> . <input type="text"/> . <input type="text"/> . <input type="text"/> . <input type="text"/> по <input type="text"/> . <input type="text"/> . <input type="text"/> . <input type="text"/> . <input type="text"/> . <input type="text"/>	☐ був з <input type="text"/> . <input type="text"/> . <input type="text"/> . <input type="text"/> . <input type="text"/> . <input type="text"/> по <input type="text"/> . <input type="text"/> . <input type="text"/> . <input type="text"/> . <input type="text"/> . <input type="text"/>
Акт перевірки	Акт перевірки
N <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	N <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
Припис щодо усунення порушень:	Припис щодо усунення порушень:
☐ не видавався; ☐ видавався;	☐ не видавався; ☐ видавався;
його вимоги: ☐ виконано; ☐ не виконано	його вимоги: ☐ виконано; ☐ не виконано

Особи, що беруть участь у проведенні заходу державного нагляду (контролю):

посадові особи органу державного нагляду (контролю):

_____ (найменування посади, прізвище, ім'я та по батькові)

_____ (найменування посади, прізвище, ім'я та по батькові)

керівник суб'єкта господарювання (відокремленого підрозділу) або уповноважена ним особа: _____

(найменування посади, прізвище, ім'я та по батькові)

треті особи:

_____ (найменування посади, прізвище, ім'я та по батькові)

_____ (найменування посади, прізвище, ім'я та по батькові)

Процес проведення заходу (його окремої дії) фіксувався:

☐ суб'єктом господарювання	☐ засобами аудіотехніки
	☐ засобами відеотехніки
☐ посадовою особою органу державного нагляду (контролю)	☐ засобами аудіотехніки
	☐ засобами відеотехніки

ПЕРЕЛІК

питань щодо проведення заходу державного нагляду (контролю)

Порядковий номер	Питання щодо дотримання суб'єктом господарювання вимог законодавства	Ступінь ризику суб'єкта господарювання	Позиція суб'єкта господарювання щодо негативного впливу вимоги законодавства (від 1 до 4 балів)	Відповіді на питання			Нормативне обґрунтування
				так	ні	не розглядалося	
1	Питання для перевірки дотримання вимог законодавства щодо дотримання суб'єктом господарювання вимог законодавства, які поширюються на всіх суб'єктів господарювання у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів						
2	Перелік питань щодо проведення планового (позапланового) заходу державного нагляду (контролю) за дотриманням вимог законодавства про охорону атмосферного повітря						
3	Перелік питань щодо проведення планового (позапланового) заходу державного нагляду (контролю) за дотриманням вимог законодавства про охорону і раціональне використання вод та відтворення водних ресурсів						
4	Перелік питань щодо проведення планового (позапланового) заходу державного нагляду (контролю) за дотриманням вимог законодавства про використання та охорону земель						
5	Перелік питань щодо проведення планового (позапланового) заходу державного нагляду (контролю) за дотриманням вимог законодавства про поводження з відходами, пестицидами та агрохімікатами						
6	Перелік питань щодо проведення планового (позапланового) заходу державного нагляду (контролю) за дотриманням вимог законодавства про природно-заповідний фонд						
7	Перелік питань щодо проведення планового (позапланового) заходу державного нагляду (контролю) за дотриманням вимог законодавства про охорону, захист, використання та відтворення лісів						
8	Перелік питань щодо проведення планового (позапланового) заходу державного нагляду (контролю) за дотриманням вимог законодавства про охорону, використання і відтворення риби та інших водних біоресурсів						
9	Перелік питань щодо проведення планового (позапланового) заходу державного нагляду (контролю) за дотриманням вимог законодавства про охорону, утримання зоологічних колекцій, у тому числі диких тварин у неволі						
10	Перелік питань щодо проведення планового (позапланового) заходу державного нагляду (контролю) за дотриманням вимог законодавства під час ведення мисливського господарства та здійснення полювання						
11	Перелік питань щодо проведення планового (позапланового) заходу державного нагляду (контролю) за дотриманням вимог законодавства про використання і охорону надр						

ОПИС виявлених порушень вимог законодавства

За результатами проведення заходу державного нагляду (контролю) встановлено:

відсутність порушень вимог законодавства;

наявність порушень вимог законодавства.

Порядковий номер	Вимоги законодавства, які було порушено, із зазначенням відповідних статей (частин, пунктів, абзаців тощо)	Опис фактичних обставин та відповідних доказів (письмових, речових, електронних або інших), що підтверджують наявність порушення вимог законодавства	Опис негативних наслідків, що настали в результаті порушення вимог законодавства (за наявності)	Ризик настання негативних наслідків від провадження господарської діяльності (зазначається згідно з формою визначення ризиків настання негативних наслідків від провадження господарської діяльності)

Інформація про потерпілих (за наявності): _____

Положення законодавства, якими встановлено відповідальність за порушення вимог законодавства (за наявності): _____

ПЕРЕЛІК

питань для суб'єктів господарювання щодо здійснення контролю за діями (бездіяльністю) посадових осіб органу державного нагляду (контролю)

Питання щодо здійснення контролю	так	ні	дотримання вимог законодавства не є обов'язковим для посадових осіб	Закон України "Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності"
1 Про проведення планового заходу державного нагляду (контролю) суб'єкт господарювання письмово повідомлений не пізніше ніж за 10 днів до дня здійснення такого заходу				<u>частина четверта статті 5</u>
2 Посвідчення (направлення) на проведення заходу державного нагляду (контролю) та службове посвідчення, що посвідчує посадову особу органу державного нагляду (контролю), пред'явлено				<u>частина п'ята статті 7, абзац четвертий статті 10</u>

3	Копію посвідчення (направлення) на проведення заходу державного нагляду (контролю) надано				частина п'ята статті 7, абзаци четвертий, сьомий статті 10
4	Перед початком проведення заходу державного нагляду (контролю) посадовими особами органу державного нагляду (контролю) внесено запис про проведення такого заходу до відповідного журналу суб'єкта господарювання (у разі його наявності)				частина дванадцята статті 4
5	Під час проведення позапланового заходу державного нагляду (контролю) розглядалися лише ті питання, які стали підставою для його проведення і зазначені у направленні (посвідченні) на проведення такого заходу				частина перша статті 6
Порядковий номер	Пояснення, зауваження або заперечення				

Оцінка суб'єкта господарювання щодо професійного рівня посадових осіб органу державного нагляду (контролю), які проводили захід (від 1 до 10, де 10 - найвища схвальна оцінка)

Прізвище, ініціали посадової особи органу державного нагляду (контролю)	Професійна компетентність	Доброчесність

_____ (посада)

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

Керівник суб'єкта господарювання або уповноважена ним особа:

_____ (посада)

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

Треті особи, які брали участь у проведенні заходу державного нагляду (контролю):

_____ (посада)

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

Примірник цього акта на _____ сторінках отримано _____

_____ (посада)

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

Відмітка про відмову від підписання керівником суб'єкта господарювання або уповноваженою ним особою, третіми особами цього акта _____.

(найменування органу Держекоінспекції)

ПРИПИС

від _____ 20__ року № _____

Відповідно до статті 20-2 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» та Положення про

(назва органу Держекоінспекції)

_____ з метою усунення порушення природоохоронного законодавства, виявлених під час перевірки дотримання вимог законодавства у сфері охорони навколишнього природного середовища, проведеної _____ 20__ року, _____

(посада, прізвище та ініціали осіб, що проводили перевірку)

ПРИПУСУЮ(ЄМО)

№ з/п	Зміст припису	Термін виконання	Обґрунтування

Контроль за виконанням припису покласти на _____ (найменування органу Держекоінспекції)

Цей припис підлягає обов'язковому виконанню у встановленні терміни.

Суб'єкту господарювання, який отримав припис, необхідно направляти інформацію не пізніше 3 днів після закінчення встановленого строку виконання кожного пункту приписів до

(найменування органу Держекоінспекції)

Припис видав(ли): _____ (посади, підписи, прізвища та ініціали осіб, які видали припис)

Припис до виконання прийняв:

(посада)

(підпис)

(прізвище, ініціали)

Припис направлено рекомендованим листом з повідомленням про вручення "___" _____ 20__ року, _____

(посада, прізвище та ініціали осіб, що відправила припис)

(найменування органу Держекоінспекції та його реквізити)

**ПРОТОКОЛ
про адміністративне правопорушення**

« ___ » _____ 20__ року № _____

Місце складання протоколу _____

Я, _____

(посада, прізвище, ім'я та по батькові посадової особи, яка склала протокол)

склав цей протокол про те, що гр. _____

(прізвище, ім'я та по батькові)

_____ р. народження, який проживає за адресою _____

працює (навчається) на посаді _____

(посада, місце роботи чи навчання, поштова адреса)

сімейний стан _____ кількість утриманців _____ остання заробітна
плата _____ грн.,

здійснив адміністративне правопорушення, відповідальність за яке
передбачена ч. _____ статті _____, а також статтею
(ями) _____

Кодексу України про адміністративні правопорушення, тим, що
о ___ год. ___ хв _____ 20__ року _____

(суть порушення відповідно до вимог Кодексу про адміністративні правопорушення,

законодавчих та нормативних актів)

що є порушенням _____

(назва законодавчого акта та його статті, які порушені)

Порушником пред'явлені такі документа, що посвідчують його особу

(назва документа, серія, номер та ким виданий)

У порушника виявлені: _____

та вилучені: _____

На місці правопорушення відібрані проби: _____
(час відбору проб, № акта чи протоколу)

Інші відомості, необхідні для вирішення справи _____

Чи чинив порушник опір (описати докладно): _____

Пояснення порушника: _____

Мені роз'яснені мої права відповідно із ст. 268 КпАП України: «Особа, яка притягається до адміністративної відповідальності має право: знайомитися з матеріалами справи, давати пояснення, подавати докази, заявляти клопотання; при розгляді справи користуватися юридичною допомогою адвоката, іншого фахівця у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи, виступати рідною мовою і користуватися послугами перекладача, якщо не володіє мовою, якою ведеться провадження; оскаржити постанову по справі. Справа про адміністративне правопорушення розглядається в присутності особи, яка притягається до адміністративної відповідальності. Під час відсутності цієї особи справу може бути розглянуто лише у випадках, коли є дані про своєчасне її сповіщення про місце і час розгляду справи і якщо від неї не надійшло клопотання про відкладення розгляду справи».

Я попереджений, що розгляд справи про адміністративне правопорушення відбудеться о ___ год ___ хв. _____ 20__ року в приміщенні _____

(назва органу, який буде розглядати справу)

за адресою: _____

(П.І.П. особи, якій роз'яснено права, та її підпис)

Підписи: Порушника _____ (_____)

Складача протоколу _____ (_____)

Свідки:1, _____ підпис _____
який проживає _____

2, _____ підпис _____
який проживає _____

_____ (найменування органу Держекоінспекції та його реквізити)

« ____ » _____ 20__ року

ПОДАННЯ

про видачу, зупинення дії або анулювання дозволу, ліміту, квоти
(необхідне підкреслити)

_____ (найменування органу Держекоінспекції, що здійснив перевірку)

у період _____ здійснено перевірку дотримання вимог природоохоронного законодавства _____

_____ (найменування суб'єкта господарювання, його місцезнаходження)

за результатами якої встановлено такі порушення _____

_____ (суть виявлених причин)

у період _____ здійснено перевірку дотримання вимог природоохоронного законодавства _____

_____ (найменування суб'єкта господарювання, його місцезнаходження)

за результатами якої встановлено такі порушення: _____

_____ (суть виявлених порушень)

Відповідно до _____ (нормативно-правовий акт, на підставі якого діє орган Держекоінспекції)

(стаття відповідного закону, Кодексу України про адміністративні правопорушення, вимоги яких порушено)

_____ (найменування органу Держекоінспекції)

вносить подання про _____ (видачу, зупинення дії чи анулювання дозволів, лімітів, квот)

Про прийняте рішення просимо повідомити _____ (найменування органу Держекоінспекції)

Додатки:

1. Копія акта перевірки на ____ арк.
2. Копія (копії) приписів на ____ арк.
3. Копія (копії) протоколів про адміністративні правопорушення на __ арк.

Керівник (заступник керівника) органу Держекоінспекції _____

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства екології та
природних ресурсів України
12 квітня 2018 року № 116

_____ (найменування територіального органу Держводагентства)

Замовник

(водокористувач) _____
(прізвище, ім'я, по батькові фізичної особи,

місце проживання, серія і номер паспорта, ким і коли виданий,

номер облікової картки платника податків, номер телефону;

_____ найменування юридичної особи, місцезнаходження, код
платника

_____ податків згідно ЄДРПОУ або податковий номер, номер
телефону)

ЗАЯВА

Прошу видати, анулювати (зазначити потрібне) дозвіл на спеціальне водокористування _____ з метою _____ назва басейну річки, водного об'єкта і його місцезнаходження _____ дозвіл від _____ № _____, виданий _____ найменування органу, що видав дозвіл (у разі повторної видачі або анулювання дозволу)

З метою забезпечення ведення обліку дозволів на спеціальне водокористування відповідно до Закону України «Про захист персональних даних» я, _____, даю згоду на оброблення моїх персональних даних. (прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи)

- Додатки: 1. Обґрунтування потреби у воді з помісячним нормативним розрахунком водокористування і водовідведення на _____ арк.
2. Опис та схема місць забору води та скиду зворотних вод на _____ арк.
3. Нормативи гранично допустимого скидання (ГДС) забруднюючих речовин у водні об'єкти із зворотними водами (з розрахунком на кожний скид окремо) на _____ арк.
4. Затверджені індивідуальні технологічні нормативи використання питної води (для підприємств та організацій житлово-комунального господарства, суб'єктів господарювання, які надають послуги з централізованого водопостачання та/або водовідведення, житлово-експлуатаційних підприємств та організацій) на _____ арк.
5. Копія правовстановлюючих документів на водні об'єкти (для орендарів водних об'єктів) на _____ арк.

Замовник
(водокористувач)

_____ (підпис)

_____ (ініціали та прізвище)

**НОРМАТИВНИЙ РОЗРАХУНОК
ВОДОКОРИСТУВАННЯ І ВОДОВІДВЕДЕННЯ
(ОБГРУНТУВАННЯ ПОТРЕБИ У ВОДІ)**

Водокористувач _____
(найменування юридичної особи, її місцезнаходження, код згідно з ЄДРПОУ,

КВЕД або прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи, місце проживання)

Мета водокористування _____
(перелік власних потреб та/або

передача для потреб вторинних водокористувачів)

Наявність рибозахисних пристроїв на водозабірних та гідротехнічних спорудах, їх тип

Наявність та характеристика устаткування для обліку використання вод _____

Інформація про узгодження водокористувачем з орендарем водного об'єкта можливості здійснення спеціального водокористування (стаття 51 Водного кодексу України)

Нормативний розрахунок водокористування
(окремо для кожного місця здійснення водокористування)

(тип та продуктивність водозабірної споруди, її відношення до населеного пункту та

водного об'єкта, річки/басейну річки вищого порядку або водокористувача, із системи

водопостачання (водовідведення) якого отримано воду)

Показник	Одиниця виміру / кількість	Норма витрат (відведення, втрат) води на одиницю виміру, м ³ /добу / нормативний документ (підстава)	Загальний показник, м ³ /добу	Кількість днів роботи на рік	Загальний показник, тис. м ³ /рік
Використання води на власні потреби, усього, у тому числі: -питні і санітарно-гігієнічні -виробничі -на інші потреби (перелічити)					
Передача води, усього, у тому числі: -населенню -вторинним водокористувачам					
Втрати в системах водопостачання	X				
Усього					

Нормативний розрахунок водовідведення*
(окремо по кожному випуску зворотних вод)

Випуск № _____

(місце скиду у межах/за межами населеного пункту,

назва та тип приймача зворотних (стічних) вод,

спосіб очистки, потужність очисних споруд, тис. м³/рік)

Показник	Одиниця виміру / кількість	Норма витрат (відведення, втрата) води на одиницю виміру, м ³ /добу / нормативний документ (підстава)	Загальний показник, м ³ /добу	Кількість днів роботи на рік	Загальний показник, тис. м ³ /рік
Водовідведення					

* У разі скидання зворотних (стічних) вод у водні об'єкти додаються нормативні розрахунки гранично допустимого скидання (ГДС) забруднюючих речовин із зворотними водами (з пояснювальною запискою) на кожний випуск (скид) окремо.

**Помісячний нормативний розрахунок загальних показників
водокористування і водовідведення**

Показник	Обсяги води за місяць, тис. м ³												Усього за рік, тис. м ³	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
Використання води на власні потреби, усього, у тому числі: - на питні і санітарно-гігієнічні - на виробничі - на інші потреби (перелічити)														
Передача води, усього, у тому числі: - населенню - вторинним водокористувачам														
Водовідведення														
Втрати в системах водопостачання														

Загальні показники спеціального водокористування

Показник	Обсяги води		
	за нормативним розрахунком		фактично за попередній рік, тис. м ³ /рік**
	м ³ /добу*	тис. м ³ /рік	
Забір води, усього, у тому числі: - з поверхневих джерел (окремо для кожного джерела) - з підземних джерел (окремо для кожного річкового басейну)			
Отримано від іншого водокористувача			
Використання води на власні потреби, усього, у тому числі: з поверхневих джерел: - на питні і санітарно-гігієнічні потреби - на виробничі потреби - на інші потреби (перелічити) з підземних джерел: - на питні і санітарно-гігієнічні потреби - на виробничі потреби - на інші потреби (перелічити) від іншого водокористувача: - на питні і санітарно-гігієнічні потреби - на виробничі потреби - на інші потреби (перелічити)			
Передача води, усього, у тому числі: - населенню - вторинним водокористувачам (без використання)			

- вторинним водокористувачам (після використання)			
---	--	--	--

Скидання зворотних (стічних) вод, усього, у тому числі: - у поверхневий водний об'єкт - на поля фільтрації - передача іншому водокористувачу - у накопичувач - у вигріб - в інший приймач			
Використання води в системах водопостачання: оборотного повторного			
Втрати в системах водопостачання			

* Максимальний обсяг протягом року з урахуванням сезонного режиму роботи.

** Згідно з формою звітності № 2ТП-водгосп (річна).

Відомості щодо природоохоронних заходів*

№ з/п	Перелік природоохоронних заходів	Термін виконання	Критерії (показники) досягнення результативності

* Природоохоронні заходи спрямовуються на охорону вод, зменшення рівня забруднення та забезпечення раціонального використання водних й інших природних ресурсів та повинні мати вимірювані критерії (показники) досягнення результативності й терміни виконання.

**Перелік питань
щодо проведення планового (позапланового) заходу державного нагляду
(контролю) за дотриманням вимог законодавства про охорону і
раціональне використання вод та відтворення водних ресурсів**

Порядковий номер	Питання щодо дотримання суб'єктом господарювання вимог законодавства	Нормативне обґрунтування
1	Водокористувач:	
1.1	спеціальне водокористування здійснює за наявності дозволу	Пункт 9 частини першої статті 44 ВКУ
1.2	умов дозволу та правил спеціального водокористування дотримуються	Пункт 6 частини третьої статті 110 ВКУ
1.3	воду (водні об'єкти) використовує відповідно до цілей та умов їх надання	Пункт 2 частини першої статті 44 ВКУ
1.4	зони санітарної охорони джерел питного та господарсько-побутового водопостачання утримує в належному стані, а саме: поверхневі води підземні води	Пункт 6 частини першої статті 44 ВКУ; пункти 4, 6, 7, 8 Правового режиму зон санітарної охорони водних об'єктів, затвердженого ПКМУ N 2024
1.5	економно використовує водні ресурси	Пункт 1 частини першої статті 44 ВКУ
1.6	нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин дотримуються	Пункт 3 частини першої статті 44 ВКУ
1.7	лімітів забору води дотримуються	Пункт 3 частини першої статті 44 ВКУ
1.8	лімітів використання води дотримуються	Пункт 3 частини першої статті 44 ВКУ
1.9	лімітів скидання забруднюючих речовин дотримуються	Пункт 3 частини першої статті 44 ВКУ
1.10	ефективні сучасні технічні засоби і технології для утримання своєї території в належному стані використовує	Пункт 4 частини першої статті 44 ВКУ
1.11	заходи щодо запобігання забрудненню водних об'єктів стічними (дошовими, сніговими) водами, що відводяться з території, здійснюються	Пункт 4 частини першої статті 44 ВКУ
1.12	здійснює засобами виміральної техніки, у тому числі автоматизованими, облік забору та використання вод	Пункт 7 частини першої статті 44 ВКУ
1.13	контроль за якістю і кількістю скинутих у водні об'єкти зворотних вод і забруднюючих речовин здійснює	Пункт 7 частини першої статті 44 ВКУ; абзац другий пункту 25 Правил, затверджених ПКМУ N 465; пункт 22 Правил, затверджених ПКМУ N 269
1.14	контроль за якістю води водних об'єктів у контрольних створах здійснює	Пункт 7 частини першої статті 44 ВКУ
1.15	агротехнічні, агролісомеліоративні та гідротехнічні протиерозійні заходи здійснює	Пункт 4 частини першої статті 81 ВКУ
1.16	своєчасно інформує центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, про виникнення аварійних забруднень	Пункт 12 частини першої статті 44 ВКУ

1.17	Роботи, пов'язані з ліквідацією наслідків аварій, які можуть спричинити погіршення якості води, здійснює	<u>Пункт 13 частини першої статті 44 ВКУ</u>
2	Нові і реконструйовані підприємства, цехи, агрегати, комунальні та інші об'єкти пристроями і очисними спорудами необхідної потужності, що запобігають забрудненню і засміченню вод або їх шкідливій дії, та необхідною вимірювальною апаратурою, що здійснює облік об'ємів забору і скидання води, забезпечені	<u>Пункт 1 частини першої статті 98 ВКУ</u>
3	впровадження водозберігаючих технологій, а також здійснення водоохоронних заходів на підприємствах, в установах і організаціях здійснюється	<u>Пункт 5 статті 81 ВКУ</u>
4	Очисні та інші водогосподарські споруди і технічні пристрої утримуються в належному стані	<u>Пункт 6 частини першої статті 44 ВКУ</u>
5	Водозабірні споруди рибозахисними пристроями обладнано	<u>Пункт 4 частини першої статті 98 ВКУ</u>
6	Водозабірні споруди облаштовано відповідно до затверджених проєктів зон санітарної охорони водозаборів	<u>Пункт 4 частини першої статті 98 ВКУ</u> ; пункт 3 Правового режиму зон санітарної охорони водних об'єктів, затвердженого ПКМУ N 2024
7	Звіт про водокористування за формою N 2ТП-водгосп (річна), затвердженою <u>наказом Мінприроди N 78</u> , подано	Частина друга <u>статті 25 ВКУ</u> ; абзац другий пункту 1.3 розділу I Порядку, затвердженого <u>наказом N 78</u>
8	Дані, наведені у звіті про водокористування за встановленою формою, є достовірними	Пункти 1.13, 1.15 розділу I Порядку, затвердженого <u>наказом N 78</u>
9	Місцеві Правила приймання стічних вод підприємств у систему каналізації населеного пункту розроблено	Абзац перший пункту 4 розділу I Правил, затверджених <u>наказом N 316</u>
9.1	Вимоги Правил приймання стічних вод підприємств у систему каналізації населеного пункту дотримуються	Пункт 2 розділу III Правил, затверджених <u>наказом N 316</u>
10	Водні об'єкти надано у користування на умовах оренди органами, що здійснюють розпорядження земельними ділянками під водою (водним простором) згідно з повноваженнями, визначеними <u>Земельним кодексом України</u> , відповідно до договору оренди, погодженого з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері водного господарства	Частина четверта <u>статті 51 ВКУ</u>
10.1	умови використання водних об'єктів, що визначені у договорі оренди, дотримуються	Частина дванадцята <u>статті 51 ВКУ</u>
11	Паспорт водного об'єкта розроблено та затверджено відповідно до Порядку, затвердженого <u>наказом Мінприроди N 99</u>	Частина п'ята <u>статті 51 ВКУ</u> ; <u>пункти 3, 4 Порядку</u> , затвердженого <u>наказом N 99</u>
12	Користування ділянкою надр (підземних вод) здійснюється за наявності спеціального дозволу	Частина перша <u>статті 19 КУпН</u>
13	Свердловини на воду, непридатні для експлуатації, покинуті спостережні та пошукові свердловини на всі види корисних копалин, а також вертикальні й інші гірничо-пошукові та експлуатаційні гірничі виробки і покинуті криниці затампоновано чи ліквідовано	Частина третя <u>статті 105 ВКУ</u>
14	Заходи щодо попередження забруднення підземних вод здійснюються	Частина перша <u>статті 105 ВКУ</u>
14.1	локальні мережі спостережувальних свердловин для контролю за якісним станом підземних вод обладнано	

15	Паспорти артезіанських свердловин складаються	Пункт 3 Порядку, затвердженого ПКМУ N 963; пункт 2 наказу N 145/84
16	Умови скидання шахтних, кар'єрних, рудникових вод у водні об'єкти та повернення супутньо-пластових вод нафтогазових родовищ до підземних горизонтів виконуються	Частина друга <u>статті 72 ВКУ</u>
17	Умови скидання дренажних вод у водні об'єкти дотримуються	Частина друга <u>статті 73 ВКУ</u>
18	Скидання промислових забруднених стічних чи шахтних, кар'єрних, рудникових вод у поверхневі водні об'єкти здійснюється згідно з індивідуальним регламентом	Частина друга <u>статті 74 ВКУ</u>
19	Використання технологічних водойм (ставки-охолоджувачі, рибницькі ставки, ставки-відстійники тощо) проводиться відповідно до норм і правил експлуатації, визначених у технічних проєктах, затверджених у встановленому законодавством порядку	Частина третя <u>статті 74 ВКУ</u> ; <u>частина шоста статті 3 ЗУ N 2059</u>
20	Під час експлуатації водогосподарських та інших об'єктів заходи щодо запобігання шкідливій дії вод вживаються, а саме:	
20.1	залуження та створення лісонасаджень на прибережних захисних смугах, схилах, балках та ярах	<u>Пункт 1 частини другої статті 107 ВКУ</u>
20.2	будівництво протиерозійних гідротехнічних споруд, земляних валів, водоскидів, захисних дамб, водосховищ-регуляторів	<u>Пункт 2 частини другої статті 107 ВКУ</u>
20.3	спорудження дренажу	<u>Пункт 3 частини другої статті 107 ВКУ</u>
20.4	укріплення берегів	<u>Пункт 4 частини другої статті 107 ВКУ</u>
21	Режими роботи та правила експлуатації водопідпірних, водопропускних, водозахисних або водозабірних споруд водогосподарських систем дотримуються	<u>Стаття 78 ВКУ</u>
22	Забора на щодо скидання у водні об'єкти виробничих, побутових, радіоактивних та інших видів відходів і сміття дотримується	<u>Стаття 99 ВКУ</u>
23	Власник засобів водного транспорту, трубопроводів, плавучих та інших споруд на водних об'єктах забезпечує охорону вод від забруднення і засмічення внаслідок втрат мастила, пального, хімічних, нафтових та інших забруднюючих речовин	<u>Стаття 101 ВКУ</u>
24	План локалізації та ліквідації розливу забруднюючих речовин: розроблено затверджено узгоджено з територіальними та міжрегіональними територіальними органами Державної екологічної інспекції України	Абзац четвертий <u>пункту 2, пункти 6, 8 Порядку</u> , затвердженого наказом N 631
25	Проведення навантажувально-розвантажувальних робіт здійснюється з дотриманням вимог:	
25.1	заходи щодо запобігання забрудненню акваторій морських портів та прибережних вод морів під час зберігання і перевалки вантажів, що містять хімічні та сипкі речовини здійснюються	Абзац другий пункту 25 Правил, затверджених <u>постановою КМУ N 269</u>
	25.2	

25.3	спеціальні причали для приймання та відправки вантажів, що містять хімічні і сипкі речовини, приміщення для їх зберігання та перетарування, а також майданчики для знешкодження залишків хімічних речовин влаштовано	Абзац четвертий пункту 25 Правил, затверджених <u>постановою КМУ N 269</u>
25.4	забруднені води, що утворюються під час промивання вантажних місткостей, а також стічні води території портів, причалів та інших споруд: збираються очищуються знешкоджуються	Абзац п'ятий пункту 25 Правил, затверджених <u>постановою КМУ N 269</u>
26	Операції з забруднюючими речовинами, водами, що їх містять, та сміттям, які проводяться на приймальних очисних спорудах та об'єктах поводження з відходами у портах, на судноремонтних та суднобудівних заводах, реєструються в установленому порядку	Пункт 26 Правил, затверджених <u>постановою КМУ N 269</u>
27	Морські порти та судноремонтні заводи забезпечують:	
27.1	приймання з суден та здавання на плавучі або берегові очисні споруди забруднюючих речовин або вод, що їх містять	Абзац другий пункту 23 Правил, затверджених <u>постановою КМУ N 269</u>
27.2	приймання з суден сміття та відходів з розміщенням їх на об'єктах поводження з відходами	Абзац третій пункту 23 Правил, затверджених <u>постановою КМУ N 269</u>
27.3	очищення своїх акваторій від забруднюючих речовин та сторонніх предметів і матеріалів	Абзац четвертий пункту 23 Правил, затверджених <u>постановою КМУ N 269</u>
27.4	локалізацію та ліквідацію наслідків аварійних скидів забруднюючих речовин або вод, що їх містять, у межах своїх акваторій	Абзац п'ятий пункту 23 Правил, затверджених <u>постановою КМУ N 269</u>
27.5	укомплектацію суднами-збирачами, спеціальними засобами для локалізації та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій	Абзац другий пункту 24 Правил, затверджених <u>постановою КМУ N 269</u>
27.6	наявність берегових приймальних очисних споруд, систем каналізації, об'єктів для збирання та знешкодження відходів	Абзац третій пункту 24 Правил, затверджених <u>постановою КМУ N 269</u>
27.7	наявність засобів для накопичення зворотних вод з подальшою передачею їх на очисні споруди у разі відсутності приймальних очисних споруд та системи каналізації	Абзац четвертий пункту 24 Правил, затверджених <u>постановою КМУ N 269</u>